

Подиже се господине краљу
 Од прекрасне од Маћедоније
 Из питома места Смедерева
 Од својега двора честитог,
 С' собом води дванаест војвода;
 Подиже се итар лов ловити.
 На Ковину Дунав пребродио,
 Па се маши Влашке земље равне,
 Док с' доити Вршачке планине,
 Лов ловио Вршачком планином,
 Лов ловио летњи дан до подне
 Тако краљу Бог и срећа дала,
 Те од лова ништа не улови:
 Ни јелена, ни кошуте брзе,
 Нити каква од ситна звериња,
 Добар краља кобак сукобио,
 Сукоби га војвода Сибињска,
 С' собом води три стотин' Маџара
 И шездесет деце Каравлаа,
 Краљ му Божју помоћ називао.
 „Божја помоћ, војводо Сибињска!“
 Војвода му боље одазива:
 „Здраво, краљу од Маћедоније!
 „Златна круно под небом на земљи,
 „Јасна звездо на Маћедонији!
 „Звао би те, да се напијемо,
 „Немам овде вина ни ракије,
 „А да си ме затекао, краљу
 „Код Немеша бана Вршачкога,
 „Може бити, да би се напили;
 „Већ сам с децом игру приметно,
 „Оди, краљу, да се поиграмо.“
 Ал' беседи господине краљу:
 „Брате Јанко, будаласта главо!
 „За нас није вика, ни скакање,
 „Већ је за нас вино и ракија,
 „И господство, да господујемо,
 „Мудра памет, да паметујемо,
 „У мен' има и млађи војвода,
 „који би се ради поиграти,
 „Своме краљу образ осветлати.“
 Распе краљу свилена шатора,
 Зелен шатор од зелене свиле,
 На њем' златни дванаест крстова,
 Тринаеста јабука од злата,
 У њој сјаји бесцен камен драги;
 Под шатором седе ш ти вино.
 Посађује до десна колена
 Елчибашу Дојчетића Вука,
 Па до Вука Бошка Рајчевића,

Ђурађ Бранковић био је син Вука Бранковића и Маре, ћерке кнеза Лазара, и српски деспот (1427- 1456). Његова жена Јерина (Ирина) била је из чувене византијске породице Кантакузина . У народу је позната као „проклета Јерина“ због огромних намета које је трпео народ приликом грађења смедеревске тврђаве (радовима је руководио њен брат Ђорђе).

кобак - овде значи: сусрет

Ђурђа Бранковића називају у песми краљем од Маћедоније због памћења простора који су припадали држави Немањића. Обновљена српска држава у време деспота Ђурђа пружала се од Саве и Дунава до Скадарског језера.

бесцен - драгоцен
елчибаша - главни посланик

долама - мушка и женска хаљина до колена с рукавима

кадива – сомот

пуце – дугме

Деспот Ђурађ Бранковић с породицом

Па Стојана Степојева сина,
 Па до њега Јовицу Ресавца,
 Кучајинска бојна копљеника
 Од Ресаве лепе воде ладне;
 Па до њега Големовић-Ђуру,
 Па до Ђуре Орловића Павла,
 Па до Павла Радо-бег-Мијајла,
 До Мијајла Грчића Манојла,
 До Манојла Шајновић-Дамњана,
 До Дамњана Облацића Рада,
 А до Рада Кајицу Радоњу;
 Каицом је совру зачелио
 Спроћ' честитог лица краљевога.
 Каква ј' красна Каица војводо!
 У каквом ли господском оделу!
 На плећи му зелена долама
 Од кадиве, извезена златом,
 На долами токе сува злата,
 А покрај њи тридесет путаца,
 Свако му је од по литре злата,
 А под грлом литра и по злата,
 Које му се на бурму одвија,
 Те војвода њиме пије вино;
 На војводи чизме и чакшире,
 Чизме су му сребром потковане,
 А чакшире од плаве кадиве;
 По долами коласта аздија,
 Сва од сребра и од чиста злата;
 На војводи калпак свиле беле,
 За калпаком од сребра челенка,
 О њој златни триста трепетљика,
 Свака ваља два дуката златна,
 У челенки два камена драга,
 војводи се види путовати,
 Кроз крајину водити војводе,
 У по ноћи, кано и у подне;
 Око врата колајна од злата,
 За појасом две убојне стреле;

.. ..

Висок јунак, танак у појасу,
Бела лица, црни наусница,
Црн му перчин појас премашио;
Преко крила гола сабља бритка,
Преко голе сабље пије вино;
Покрај чизме буздован позлаћен.
Кад се трипут обредише вином,
Каица ти на ноге устаде,
Па се своме он поклања краљу:
„Краљу Ђурђу, родитељу красни!
„Пусти мене међ' Маџаре, бабо!
„Да се мало поиграј с Маџари.“
А краљ Ђурађ заче беседити:
„О Каица, моје чедо драго!
„Мој пернати од сунашца штите!
„Дико моја свагда на дивану!
„Сабљо бритка свагда на мејдану!
„А крепости међу војводама!
„Пустићу те међ' Маџаре, сине!
„Ал', тако ти улеве од краља!
„И тако ти леба царевога!
„Немој, сине, заметати кавге;
„Нас је мало, а много Маџара:
„Што нас има? дванаест војвода,
„Није шала три стотин' Маџара
„И шездесет деце Каравлаа!“
Ал' Кајица беседио краљу:
„Краљу Ђурђу, родитељу красни!
„Не ћу, бабо, заметати кавге
„А тако ми улеве краљеве!
„И тако ми леба царевога!“
Краљ га не сме отправити сама,
Већ шњим посла Облачића Рада;
Обе љуте змије од крајине.
Војводе се међ' Маџаре шећу,
А Маџари игру започеше,
Прву игру, трка пешачкога;
Кад потрча Облачићу Раде,
Он натрча три стотин' Маџара
И шездесет деце Каравлаа,
Маџар:Јанка од Ердeљ-крајине.
А Маџари игру започеше,
Другу игру, кола Маџарскога;
Кад заигра Каица Радоња,
Он надигра три стотин' Маџара
И шездесет деце Каравлаа,
Маџар:Јанка од Ердeљ-крајине.
А Маџари игру започеше,
Трећу игру, скока јуначкога;
А кад скочи Облачићу Раде,

Јанош Хуњади
(Сибињанин Јанко)
био је гувернер
Угарске од 1446. до
1452. године. Био је
чувен као храбар
борац против
Турака који је
много пута
предводио војске у
ратовима против
Османског царства.
Његов син Матија
Корвин постао је
угарски краљ.

тока - украс у
облику металних
плочица (на
грудима)

бурма - завртањ,
завојница на
завртњу

коласта аздија -
дугачка горња
хаљина извезена
шарама на кола
(кругове)

калпак - капа од
крзна

челенка - врста
перјанице на капи

трепетљика - танак
метални листић
који као украс на
челенки трепери
при покретању

колајна - огрлица
науснице - бркови

перчин - прамен
дуге косе пуштен
низ леђа

Он натскочи три стотин' Маџара
И шездесет деце Каравлаа,
Маџар:Јанка од Ердeљ-крајине.
А Маџари игру започеше,
Започеше камена с рамена;
Камен дође Каици војводи,
Кад се баци Каица војвода,
Он надбаци три стотин' Маџара
И шездесет деце Каравлаа,
Маџар:Јанка од Ердeљ-крајине.
Ал' беседи војвода Сибињска:
„Мили Боже, да луда каура!
„Што би снаге, камену предаде.“
Кад Каица разумео речи,
Он отима камен од Маџара,
Да белегу своју посведочи;
Кад се баци Каица војвода,
Од белега даље одбацио.
Расрди се војвода Сибињска,
Па припаса сабљу оковану,
Па се краљу под шатора шеће:
„Краљу Ђурђу од Маћедоније!
„Оди краљу, да се променимо:
„Дај ти мени дванаест војвода,
„Голе, босе, у кошуљи танкој,
„Ја ћу теби три стотин' Маџара
„Све на коњма под оружјем светлим,
„И даћу ти шесет Каравлаа,
„И даћу ти на сваку годину
„За живота три товара блага.“
Славан Ђурађ заче беседити:
„Брате Јанко, будаласта главо!
„Јеси л' чуо да ли запамтио:
„Да је била проја за шеницу?
„Да ли Маџар за Маћедонију?
„Да ли Србин за Ердeљ-крајину?
„Не дам саме Каице војводе
„За четири на крајини бана:

„За Немеша бана Вршачкога,
 „За Гецију бана Тителскога,
 „За Иштвана бана Сланкаменска
 „И за Петра бана Варадинског,
 „Све од Вршца па до Варадина,
 „За сву земљу и четири бана;
 „За то не дам војводе Каице,
 „А камо ли остали војвода!“
 Расрди се војвода Сибињска,
 Па ишета пред шатора свил’на,
 Па дозива војводу Каицу:
 „Од’ јуначе, да с’ надстрељујемо!
 „Да бијемо нишан За облаком.“
 Гди је Маџар оком погледао,
 Ту Каица стрелом ударио,
 Зла Каици срећа приступила,
 Те де гледа стреле у Маџара,
 Већ он гледа нишан за облаком:
 Запе стреле од Сибиња Јанко,
 И устрели војводу Каицу
 На зло место баш под сису леву,
 Токе разби, срце му расече;
 Земљи паде војвода Кајица,
 Врисну јунак, као соко сиви:
 „Краљу Ђурђу родитељу красни!
 „Уби мене Маџар изненада
 „Брез јуначког мога огледања
 „Моје сабље и деснице руке!“
 Скочи краљу на ноге лагане,
 Па Каицу узима на крило,
 Па Каицу и грли и љуби:
 „Мој пернати од сунашца штите!
 „Дико моја свагда на дивану!
 „Бритка, сабљо свагда на мејдану!
 „А крепости међу војводама!
 „Можеш ли ми преболети, сине?
 „Да те баба на лекаре даде?“
 „А Каица једва изговара;
 „Краљу Ђурђу, родитељу красни!
 „Ја ти, бабо, преболети не ћу;
 „Јер су стреле пуне отроване,
 „На змијину једу накаљене;
 „Ако можеш, освети ме, бабо!“
 То изрече, па се с душом раста.
 Краљ закука, кано кукавица:
 „Ј’о Каица, мој соколе сиви!
 „Ал’ ти баби крила одломише
 „И обадва ока извадише!
 „Како ћете преболети баба?

буздован - врста оружја, батина с главом од металних пера

диван - разговор

мејдан - двобој, разбојиште

Крепост - снага, јачина

улева - плата

Започеше камена с рамена - почеше с такмичењем младића у бацању камена удаљ

каур - неверник (тако су Турци звали хришћане)

белег - обележје, одређено место

Уз стих **да белегу своју посведочи** Вук бележи: „И сад, кад се момци бацају камена, ваља биљегу своју посведочити, тј. по други пут бацити донде, иначе се не броји“.

Да бијемо нишан за облаком значи: да стрељамо (гађамо) високу мету

разма - изузев

унка - хумка

„На Бељацу оставити сама,
 „Да ми чуваш брез промене стражу?“
 Па погледа оком на војводе,
 А војводе један на другога,
 Па се добри доитише коња,
 Бојна копља земљи положише,
 За бритке се сабље преватише,
 Међ’ Маџаре јуриш учинише,
 Погнаше се по пољу Бељацу.
 Да је коме стати погледати,
 Шта војводе од Маџара раде!
 Тако краљу Бог и срећа даде,
 Од војвода нико не погибе
 Разма главом Кавца Радоња;
 Од Маџара нико не остаде
 Разма главом од Сибиња Јанко,
 И он бежи Вршцу на крајини.
 А војводе, браћа милостива,
 Са сабљама сандук отесаше,
 Саранише војводу Каицу
 Чело главе копље ударише,
 На копље му сокола метнуше,
 За копље му коња привезаше,
 По гробу му оружје простреше;
 Од Маџара унку начинише,
 Обградише гроба Каичина,
 Да Маџари к њему не долазе,
 Да му мртву не претресу тело.
 Кука краљу, кано кукавица:
 „Ј’о Каица, моје чедо драго!
 „Дико моја свагда на дивану!
 „Сабљо бритка свагда на мејдану!
 „И крепости међу војводама!
 „Сува злата Смедеревски кључи!
 „Десно крило од Српске крајине!
 „Како ће те преболети баба!
 „Како ће те оставити сама,
 „Да ми чуваш на Бељацу стражу
 „Брез промене докле је крајине?“

Народни певач:
Слепа Живана

Вукова збирка
јуначких песама,
II, 81

